

KM 7/01 Regelendringer - delegasjon - Vedtak

Innstilling fra komité D:

Saksorientering:

Kirkerådet har fremmet forslag om mindre endringer i regleverk som er fastsatt av Kirkemøtet. Det gjelder:

A. Endringer i regler for valg av Kirkeråd og statuttene for Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd

B. Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

C. Fastsetting av tidspunkt for Kirkemøtet – delegasjon

Det foreslås følgende endringer:

- Kirkerådet vil fastsette at Kirkemøtets valgkomite skal forberede og gjennomføre valget av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd midt i rådenes valgperiode. Forslaget innebærer en kodifisering av den praksis som ble fulgt ved ledervalgene på Kirkemøtet 2000. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd skal avgi innstilling om forslagene til endring i henholdsvis Statutter for Mellomkirkelig råd og Statutter for Samisk kirkeråd.
- Kirkerådet foreslår at det nedfelles i Kirkemøtets forretningsorden at representanter fra kirkesamfunn som Den norske kirke har kirkefelleskap med, skal inviteres til å overvære Kirkemøtet, herunder komitemøtene. Kirkerådet avgjør, etter forslag fra Mellomkirkelig råd, hvilke kirker som skal inviteres det enkelte år.
- Kirkerådet foreslår at det bestemmes i Kirkemøtets forretningsorden at inntil 4 representanter for Ungdommens kirkemøtet inviteres til å overvære Kirkemøtet, herunder komitemøtene. Ordningen gjennomføres med virkning fra og med Kirkemøtet 2001.
- Kirkerådet går inn for at fristen for anmeldelse av saker som skal behandles på Kirkemøtet, endres fra 10 uker før Kirkemøtet til 14 uker.

Kirkerådet foreslår videre at myndigheten til å fastsette tidspunkt for Kirkemøtet delegeres fra Kirkemøtet til Kirkerådet.

I tillegg varslers Kirkerådet at det skal foretas en generell gjennomgang av Kirkemøtets funksjonsmåte med deltakelse fra både kirkemøtemedlemmer og medlemmer av Kirkemøtets sekretariat.

A. Endringer i regler for valg av Kirkeråd og i statuttene for Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd

Kirkeloven bestemmer i § 25 første ledd at Kirkemøtet på sitt første møte i bispedømmerådernes valgperiode, velger et Kirkeråd. I medhold av bestemmelsens fjerde ledd har Kirkemøtet vedtatt nærmere regler for valg av Kirkeråd (14. november 1997). Reglene innebærer at Kirkemøtet, på sitt møte forut for det møtet som skal velge Kirkeråd, velger en nominasjonskomite som etter nærmere bestemmelser skal forberede valget av Kirkeråd, jf. reglene §§ 2 og 3. Regelverket ble med gode erfaringer benyttet ved valget i 1998, men det oppsto usikkerhet med hensyn til prosedyren i forbindelse med valg av leder midt i rådets funksjonsperiode i 2000.

Reglene §§ 5-3 og 5-4 omhandler valg av leder. § 5-4 har følgende ordlyd:

”Lederen velges for to år. Ved valg av leder midt i valgperioden, velger Kirkemøtet leder blant rådets medlemmer. Lederne kan gjenvelges. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på 2 år.”

Ved gjennomføring av valget av leder av Kirkerådet midt i perioden på Kirkemøtet i 2000, valgte en å bruke Kirkemøtets egen valgkomite som valgforberedende instans. Dette viste seg også som en god løsning i praksis.

Kirkerådet har i sak 30/01 gått inn for at denne framgangsmåten uttrykkelig nedfelles i regler for valg av Kirkeråd § 5-4, for å unngå framtidig usikkerhet rundt prosedyren.

Statuttene for Mellomkirkelig råd og Statuttene for Samisk kirkeråd inneholder ikke nærmere bestemmelser om valg av leder i de to rådene midt i perioden, og det oppstår derfor samme situasjon som ved ledervalg etter to år i Kirkerådet. Kirkerådet har derfor gått inn for at Statuttene for Mellomkirkelig råd og Statuttene for Samisk kirkeråd § 6 endres på samme måte som Regler for valg av Kirkeråd, slik at det kommer tydelig fram hvilken prosedyre som skal følges ved ledervalg midt i perioden. Dette er også i tråd med tidligere praksis.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd har på sine møter (3.-4.sept. 2001 og 11. og 12. sept. 2001) sluttet seg til dette forslaget.

B. Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

Deltakelse på Kirkemøtet for representanter fra kirker som Den norske kirke har kirkefellesskap med

Den norske kirke har inngått avtaler med/har kirkefellesskap med følgende kirker:

- Metodistkirken i Norge (avtalen "Nådens fellesskap"),
- De anglikanske kirkene i Porvoo-fellesskapet,
- Leuenberg kirkefellesskap,
- Frikirken (Dnk har ingen formell avtale med Frikirken, mens siden 60-tallet har de to kirkene gjensidig godkjent hverandres ordinasjon til prestetjeneste. Dessuten er Frikirken assosiert medlem i Det Lutherske Verdensforbund (LVF)),
- Kirkene i LVF, herunder nordiske søsterkirker.

Representanter fra flere av disse kirkene har vært invitert til Kirkemøtets åpning. Spørsmålet som har reist seg, er om disse representantene bør få en noe annen status enn alle de øvrige ca. 40 gjestene som er til stede under åpningen av Kirkemøtet. Det bør også tas stilling til om det bør synliggjøres i Kirkemøtets forretningsorden at disse skal inviteres, og eventuelt hvilke rettigheter de skal ha under møtet, for eksempel med hensyn til talerett og adgang til komitearbeidet (se nedenfor om talerett).

Kirkerådet mener en regelfesting av at disse kirkene skal inviteres til Kirkemøtet, som Den norske kirkes øverste, representative organ, er et naturlig og hensiktsmessig skritt for å synliggjøre de båndene som er knyttet mellom Den norske kirke og de nevnte kirkesamfunnene. Det kan også bidra til å utvikle og utvide samarbeidet mellom kirkene.

Uttrykksmåten "kirker som Den norske kirke har kirkefellesskap med" vil isolert sett favne for vidt. Kirkerådet går derfor inn for at ordlyden i bestemmelsen bør bruke begrepet "kirkefellesskap" som primært avgrenskningskriterium, men at Kirkerådet, etter forslag fra Mellomkirkelig råd, får myndighet til å bestemme fra Kirkemøte til Kirkemøte hvilke kirker som konkret skal inviteres. Det kan være ulike omstendigheter som tilsier at ett eller flere kirkesamfunn inviteres et bestemt år. En annen mulighet er å legge opp til et slags fast rotasjonssystem. De to framgangsmåtene kan selvfølgelig også kombineres. Enkelte kirker bør inviteres hvert år. Det vil være Mellomkirkelig råd som får et hovedansvar for å etablere en god praksis. Den praksis som hittil har vært fulgt, vil være et godt utgangspunkt i så måte.

Kirkerådet foreslår derfor at det i Kirkemøtets forretningsorden § 1-2 bestemmes at representanter for kirker som Den norske kirke har kirkefellesskap med inviteres til å overvære Kirkemøtet. Det presiseres at representantene også har adgang til komitemøtene. Kirkerådet avgjør etter forslag fra Mellomkirkelig råd hvilke kirker som inviteres det enkelte år.

Mellomkirkelig råd har sluttet seg til Kirkerådets forslag til regulering av deltakelse på Kirkemøtet fra representanter for kirker som Den norske kirke har kirkefelleskap med, jf. foran. Mellomkirkelig råd ba i tillegg sitt sekretariat om å utarbeide en turnusordning for invitasjon av søsterkirker basert på den ordning som åpner seg ved den foreslåtte endringen i Kirkemøtets forretningsorden § 1-2.

Representasjon fra Ungdommens kirkemøte i Kirkemøtet

Konferansen Ung i Kirken 2000 ble arrangert av Kirkerådets Næmnd for ungdomsspørsmål i september 2000. Konferansen foreslo at Ungdommens kirkemøte burde kunne utnevne to delegater til Kirkemøtet.

Når det viser seg at de ordinære valgreglene i praksis ikke sikrer en tilstrekkelig sterk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet, mente konferansen at det også bør vurderes andre måter å få sikret unges representasjon på. Direkte representasjon fra Ungdommens kirkemøte er en aktuell vei å gå.

Konferansen ønsket videre at Ungdommens kirkemøte tidsmessig blir lagt i forkant av Kirkemøtet, slik at det legges til rette for en mer direkte påvirkning. Dette ble fulgt opp i 2001, og Ungdommens kirkemøte ble avholdt 21.-24. juni 2001.

Dersom det er ønskelig at Ungdommens kirkemøte skal kunne utnevne delegater til Kirkemøtet med fulle rettigheter, må kirkeloven endres (se kirkeloven § 24, jf. § 23).

Kirkerådet har i denne omgang gått inn for å invitere inntil fire representanter for Ungdommens kirkemøte til å overvære Kirkemøtet, inkludert komitemøtene. Disse vil, som andre som ikke er medlemmer av møtet, kunne innvilges talerett i plenum etter forslag fra dirigentskapet (se nedenfor). Det anbefales at Kirkemøtet fatter vedtak om at en slik ordning nedfelles i Kirkemøtets forretningsorden.

Talerett i plenum og komiteer for organisasjoner og personer som ikke er medlemmer av Kirkemøtet

I Kirkemøtets forretningsorden § 3-3 sjette ledd er det bestemt at Kirkemøtet "kan innvilge talerett til personer som ikke er medlemmer av møtet, etter forslag fra dirigenten". Denne bestemmelsen er tidligere benyttet til å gi talerett til blant andre representanter for andre kirkesamfunn og organisasjoner.

I forretningsordenen er det også etablert en særlig ordning med talerett for en representant for Sjømannsmisjonen/Norsk kirke i utlandet og en for det døvekirkelige arbeidet i saker som angår deres egen virksomhet, jf. § 1-2

fjerde ledd.

Kirkerådet foreslår i denne omgang at taleretten til representanter fra kirker som Dnk har kirkefellesskap med, representanter for Ungdommens kirkemøte, organisasjoner Dnk har nært samarbeid med og andre personer som ikke er medlemmer av møtet bør reguleres felles gjennom den eksisterende bestemmelsen i § 3-3 sjette ledd. Uttrykket ”personer som ikke er medlemmer av møtet” vil også omfatte personer som representerer kirkesamfunn og organisasjoner. I forkant av Kirkemøtet og under arbeidet med sakslisten, bør sekretariatet i samråd med dirigentskapet og berørte personer kunne avklare hvordan taleretten konkret skal praktiseres på et Kirkemøte. Det er naturlig at møtet etter forslag fra dirigentskapet kan innvilge talerett først og fremst i saker som angår egen virksomhet, jf. formuleringen foran. På den ene siden er denne retten altså ikke ubetinget, men på den andre siden er den heller ikke formelt saklig begrenset til å gjelde spørsmål som direkte angår organisasjonens mv. virksomhet. Vurderingen er konkret, der tidsrammer og graden av nærhet til egen virksomhet er sentrale momenter. En har gode erfaringer med denne måten å arbeide på, og en bør kunne bygge videre på den etablerte praksisen. Kirkemøtet har sluttet seg til dirigentskapets forslag i disse sakene på tidligere møter. Det kan være grunn til å framheve at taleretten i komiteene er viktig i praksis, og at det kan være hensiktsmessig at debattene primært skjer der. Da kan disse representantenes synspunkter eventuelt også reflekteres i komiteens merknader til plenum.

Denne drøftelsen av taleretten fører videre til at en også bør vurdere om bestemmelsen i § 3-3 sjette ledd også dekker det behov en har for å hjemle talerett i plenum til Sjømannsmisjonen/Norsk kirke i utlandet og det døvekirkelige arbeidet. Kirkerådet vil ikke allerede nå foreslå endringer i bestemmelsen i forretningsordenen § 1-2 som regulerer disse organisasjonenes talerett.

Når det gjelder talerett i komitemøtene, vil det være opp til komiteen selv å vurdere hvilke talerettigheter personer som ikke er ordinære komitemedlemmer skal ha, se forretningsordenen § 5-4. Dette har hittil i hovedsak fungert tilfredsstillende for begge partene, og eventuelle uklarheter har vært drøftet med de inviterte personene, dirigentskapet og direktør i Kirkerådet. Hensikten er å gi andre enn komitemedlemmene anledning til å komme med synspunkter, samtidig som det ikke må gå utover komiteens arbeid.

En nærmere utredning av hvordan talerett i plenum og komiteer skal reguleres og praktiseres for personer som ikke er medlemmer av Kirkemøtet, vil naturlig inngå som et ledd i den gjennomgangen av Kirkemøtets funksjonsmåte som skal foretas (se nedenfor).

Frist for anmeldelse av saker til Kirkemøtet

Det er bestemt i Kirkemøtets forretningsorden § 2-2 første ledd at saker som ønskes behandlet, må anmeldes til Kirkerådet senest 10 uker før møtet. Det har vist seg at 10-ukersfristen kan være for kort til å få behandlet sakene på en forsvarlig måte.

For at sekretariatet skal ha mulighet til å forberede saker som anmeldes på en forsvarlig måte til samme års Kirkemøte, anbefales det at forretningsordenen § 2-2 endres slik at fristen for anmeldelse av saker blir 14 uker.

Evaluering av Kirkemøtets funksjonsmåte

Evalueringene som ble gjennomført etter Kirkemøtet 2000, synliggjorde et behov for i større bredde å se nærmere på hvordan Kirkemøtet fungerer. Kirkerådet har fattet vedtak om at det skal foretas en gjennomgang av Kirkemøtets funksjonsmåte. Både medlemmer av Kirkemøtet og Kirkemøtets sekretariat bør delta i arbeidet. Resultatet av gjennomgangen, med forslag til endringer, skal legges fram i Kirkerådets møte i mai 2002.

C. Fastsetting av tidspunkt for Kirkemøtet – delegasjon av myndighet fra Kirkemøtet til Kirkerådet

Etter Kirkemøtets forretningsorden § 1-1 første punktum er det Kirkemøtet som fastsetter *tidspunkt* for Kirkemøtet de to neste år, etter forslag fra Kirkerådet. Dermed har Kirkemøtet denne saken til behandling hvert år. Fastsettelse av *sted* for Kirkemøtet er lagt til Kirkerådet, men Kirkerådet vedtok under sak 6/01 å delegere denne myndigheten til direktøren.

Kirkerådet legger her fram forslag om å delegere fastsettelsen av tidspunkt for Kirkemøtet til Kirkerådet. Det er særlig to grunner til dette. For det første bør Kirkemøtet slippe å bruke tid på en sak som er så kurant som denne. For det andre møtes Kirkerådet oftere enn Kirkemøtet, og sekretariatet vil lettere kunne justere tidspunktet noe, for eksempel i forhold til tilgjengelighet ved hoteller eller andre konkrete forhold.

Forretningsordenen sier at Kirkemøtet bør finne sted på noenlunde samme tid hvert år. En har helt siden det første møtet i 1984 med gode erfaringer lagt Kirkemøtet til november. Mange forhold er tatt hensyn til, og andre mulige tidspunkter er drøftet gjennom årene, men tidspunktet er forblitt uforandret. Tidspunktet kan problematiseres særlig ut fra to forhold: Betydningen av og virkningen av Kirkemøtets behandling av statsbudsjettet kan bli svekket på grunn av tidspunktet for budsjettforhandlingene i Stortinget, og det har i flere tilfeller vært vanskelig å få Kirkemøte-saker som krever behandling i

Bispemøtet fram for Kirkerådets siste møte før Kirkemøtet.

Dersom Kirkerådet etter en eventuell delegasjon skulle ønske å endre betydelig på tidspunktet for Kirkemøtet i forhold til den praksis som så langt har vært fulgt, vil det være naturlig å be om Kirkemøtets syn på dette.

Kirkerådet foreslår at Kirkemøtets myndighet til å fastsette tidspunkt for de to neste årene delegeres til Kirkerådet.

Komiteéns merknader:

Komiteen slutter seg i hovedsak til de forslag som er fremmet av Kirkerådet, men har noe mindre forslag til endringer når det gjelder representasjon fra Ungdommens kirkemøte i Kirkemøtet.

Komiteen er opptatt av at unge blir representert i Kirkemøtet og vil på ny påpeke målet om 20% representasjon ved nominasjon av kandidater ved valg av bispedømmeråd.

Fra Ungdommens kirkemøtets representanter er det også foreslått at ”inntil 4 representanter fra Ungdommens kirkemøtet inviteres som fullverdige medlemmer av Kirkemøtet inntil målet om 20% ungdommer under 30 år via ordinære ordninger er nådd”.

Komiteen vil påpeke at dersom det er ønskelig at Ungdommens kirkemøte skal inviteres eller velges til Kirkemøtet med fulle rettigheter, må kirkeloven § 24 første ledd endres.

Komiteen mener at i den fase en nå er hvor Ungdommens kirkemøte ikke er vedtatt som en fast ordning/et fast møte, og hvor nærmere valgeregler av representanter til Ungdommens kirkemøte ikke er fastsatt, bør en avvente den evaluering som Kirkerådet vil forestå.

Komiteen vil imidlertid understreke betydningen og ønskeligheten av at unge er representert på Kirkemøtet, og at det bør nedfelles faste ordninger for dette. Det er videre ønskelig at Ungdommens kirkemøte arrangeres hvert år i forkant av Kirkemøtet.

Komiteen ber Kirkerådet særlig utrede ungdommens representasjon i forbindelse med den nevnte evalueringen, evt. vurdere om Ungdommens kirkemøte kan eller bør oppnevnes som et råd eller utvalg i henhold til kirkeloven § 24 siste ledd.

Komiteen foreslår at ordet ”inntil” i forslaget i § 1-2 fjerde ledd sløyfes, slik at bestemmelsen vil lyde: ”4 representanter for Ungdommens kirkemøte inviteres til å overvære Kirkemøtet, herunder komitemøtene”.

Samarbeidskirkene på våre misjonsfelter er nært knyttet til våre kirker gjennom lange tradisjoner. Komiteen ber Kirkerådet vurdere om representanter fra samarbeidskirker, i den grad de ikke er nevnt i saksorienteringen, pkt. B, også kan inviteres til Kirkemøtet.

Kirkemøtets vedtak:

1. Regler for valg av Kirkeråd § 5-4 skal lyde (endringen er uthevet):

”Lederen velges for to år. Ved valg av leder midt i valgperioden, velger Kirkemøtet leder blant rådets medlemmer. Lederen kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.”

Statutter for Mellomkirkelig råd § 6 skal lyde (endringen er markert med kursiv):

”Kirkemøtet velger leder blant Rådets medlemmer for en periode på to år. Leder kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Rådet velger selv sin nestleder for en periode på to år.

Lederen skal være medlem av Kirkemøtet.”

Statutter for Samisk kirkeråd § 6 skal lyde (endringen er markert med kursiv):

”Kirkemøtet velger leder blant rådets medlemmer for en periode på to år. Leder kan gjenvelges. Kirkemøtets valgkomite forbereder og gjennomfører valget av leder midt i valgperioden. Rådet velger selv sin nestleder for en periode på to år. Lederen skal være medlem av Kirkemøtet.”

2. I Kirkemøtets forretningsorden foretas følgende endringer:

a) § 1-2 fjerde ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

”Representanter fra kirkesamfunn som Den norske kirke har kirkefelleskap med, inviteres til å overvære Kirkemøtet, herunder komitemøtene. Kirkerådet avgjør, etter forslag fra Mellomkirkelig råd, hvilke kirker som inviteres det enkelte år.”

b) § 1-2 fjerde ledd nytt siste (femte) punktum skal lyde

” 4 representanter for Ungdommens kirkemøte inviteres til å overvære Kirkemøtet, herunder komitemøtene.”

c) § 2-2 første ledd skal lyde:

”Saker som ønskes behandlet, må anmeldes skriftlig til Kirkerådet senest 14 uker før møtet.”

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede status for Ungdommens Kirkemøte og hvordan delegatene til Ungdommens Kirkemøte skal velges.

Kirkerådet blir bedt om å utrede de endringer som trengs i Kirkeloven for at Ungdommens Kirkemøte skal bli representert på Kirkemøtet med ordinære delegater.

Saken bør fremmes for Kirkemøtet 2002.

4. Kirkemøtets myndighet til å fastsette tidspunkt for Kirkemøtet de to neste år, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 1-1, delegeres til Kirkerådet.

Votering

Pkt. 1-2: Enstemmig vedtatt.

Pkt. 3: Vedtatt med 52 stemmer.